

"Meer delen, meer samenwerken en van elkaar leren om zo de uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, is de toekomst, ook regionaal", aldus Priscilla Trip, voorzitter Bedrijvenkring Apeldoorn.

‘WE MOETEN VOORAL IN KANSEN BLIJVEN DENKEN’

De afgelopen jaren heeft het mkb de nodige tegenslag te verwerken gekregen, uiteenlopend van coronacrisis, stijgende grondstoffenprijzen tot leveringsproblemen en hoge energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Welke impact heeft dit gehad op bedrijven in Apeldoorn, Deventer en Zutphen? Driesteden Business maakte een rondje langs de voorzitters van de bedrijvenkringen in deze steden.

Priscilla Trip, voorzitter Bedrijvenkring Apeldoorn (BKA), als advocaat bij Dommert Advocaten gespecialiseerd in arbeids- en insolventierecht, ziet meer faillissementen en tegelijkertijd iets minder overnames. “Breder in het mkb hebben ondernemers moeite coronaschulden af te betalen en hebben zij last van de gestegen energieprijzen. Ook andere kosten, zoals personeels- en huisvestingskosten, zijn toegenomen”, zegt ze. “En het is niet altijd mogelijk die hogere kosten door te berekenen aan de klant. Verder waren aan de inkoopkant materialen soms niet beschikbaar, waardoor ondernemers niet konden doorproduceren of doorleveren.”

Bedrijven die (onvoorziene) prijsstijgingen niet gelijk kunnen doorberekenen, hebben het lastig, beaamt Robbert Veenendaal, voorzitter van de Bedrijvenkring Zutphen. “Als je veel concurrentie hebt en een concullega berekent hogere prijzen niet door, heb jij een probleem.” Verder maakt hij zich zorgen over bedrijven die de coronasteun nog moeten terugbetalen. “Zo’n 40.000 bedrijven in Nederland hebben een schuld van 10.000 euro of minder en bij driekwart ervan gaat het om nog geen 5.000 euro. Als dat al een issue is en je moet nog vakantiegeld uitkeren, bij hogere energieprijzen en stijgende rente, dan wordt het lastig.” Desondanks verneemt hij in Zutphen weinig berichten over faillissementen. “Op de bedrijventerreinen Revelhorst en De Mars wordt flink gebouwd nu de gemeente weer grond heeft uitgegeven. Dat is een teken dat het goed gaat. Maar met de stijgende rente zijn sommige kavels ook alweer teruggegeven. Het gaat dus niet zo makkelijk als een tijd terug.”

‘ZELFS DE MEEST LUIE ONDERNEMER DOET NU AAN VERDUURZAMING’

Ondernemend Deventer laat eenzelfde beeld zien, aldus Marco Dirksen, voorzitter van de Deventer Kring van Werkgevers (DKW) en in het dagelijks leven directeur bij Rabobank Salland. “Terugbetaling van uitgestelde belastingen is een punt bij het mkb, ik verwacht een inhaalslag in faillissementen en bedrijven die stoppen”, zegt hij. “Daarnaast heeft elk bedrijf zo zijn uitdagingen, naast stijgende energieprijzen ook de loonstijgingen. In het mkb zie ik dan ook meer reorganisaties aankomen. Veel bedrijven in bijvoorbeeld de horeca hebben vorig jaar nog geprofiteerd van de corona-inhaalslag, maar lopen er nu tegenaan dat mensen zuiniger op de terrasjes zitten.” Faillissementen treffen met name horeca en retail beaamt Trip. “De gemiddelde consument geeft toch minder uit en gaat minder naar de speciaalzaak dan naar de supermarkt. In de horeca komt daar het personeelsprobleem nog bij. Mensen hebben tijdens corona werk in andere branches gevonden en komen niet terug.”

PERSONEELSTEKORT RODE DRAAD

Krapte op de arbeidsmarkt is dan ook de volgende uitdaging. “Als BKA horen we geluiden over de behoefte aan gedeeld werkgeverschap, waarbij ondernemers pieken en dalen in het werk opvangen door in- en uitleen van elkaars medewerkers. Medewerkers biedt dat de mogelijkheid bij verschillende bedrijven binnen te kijken. In de zorg wordt al met dit

concept gewerkt”, stelt Trip. “Als BKA verbinden we bedrijven en wijzen we onze leden op bestaande initiatieven. Want als iemand al weet hoe het werkt, waarom zou je dan zelf het wiel uitvinden? Meer delen, meer samenwerken en van elkaar leren om zo de uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, is de toekomst, ook regionaal.” Veenendaal onderschrijft dat het personeelstekort de rode draad is. “Veel mensen gaan met pensioen, kennis verlaat het bedrijf en er is weinig aanwas aan de onderkant. Iedereen trekt aan dezelfde mensen. Oekraïners die mogen werken, hebben ook werk. Wat dat betreft, mis ik de urgentie in de landelijke politiek”, zegt hij. “Het personeelstekort treft overigens ook de overheid zelf: de gemeente Zutphen heeft ruim honderd externen ingehuurd afgelopen jaar. Dat kost miljoenen die we met zijn allen weer moeten opbrengen.”

Het grote verschil met eerdere crises is dat het consumentenvertrouwen relatief hoog blijft, juist door krapte op arbeidsmarkt, stelt Dirksen. “Vanwege de hoge baanzekerheid kunnen medewerkers bij een reorganisatie snel elders aan de slag. Bij onze leden, de honderd grootste werkgevers van Deventer in uiteenlopende sectoren van maakindustrie tot gezondheidszorg en zakelijke dienstverlening, gaat de business nog goed, maar overall bepaalt krapte op de arbeidsmarkt de managementagenda. De vraag is voldoende, maar bedrijven worstelen met hoe ze het rond moeten krijgen qua personeel, toeleveranciers en grondstoffen. Daarnaast zijn bedrijven voorzichtiger ten aanzien van nieuwe investeringen vanwege de oplopende rente.”

‘PERSONEELSTEKORT IS EEN STRUCTUREEL PROBLEEM’

NETCONGESTIE BOTTLENECK

Een ander punt dat in de hele Steden-driehoek voor problemen zorgt, is het overvolle elektriciteitsnet. In Overijssel, Gelderland en Flevoland bestaat een leveringsstop en moeten bedrijven twee tot vijf jaar wachten op een nieuwe aansluiting, zo berichtte De Stentor vorige maand. “Wij krijgen veel vragen over netcongestie en de beschikbaarheid van stroomvoorzieningen. Daarom kijken we naar initiatieven om energie te delen, bijvoorbeeld via smart energy hubs, waarbij overflow van het ene bedrijf gaat naar een ander bedrijf dat tekort heeft”, vertelt Trip. “Dat blijkt nog lastig te realiseren vanwege bestaande wet- en regelgeving en de huidige afspraken van overheden met grotere energieleveranciers.” Het niet kunnen verkrijgen van een elektriciteitsaansluiting vormt mogelijk ook een bottleneck voor emissievrije zones, bijvoorbeeld in de Apeldoornse binnenstad. “Elke ondernemer onderschrijft de doelstellingen van de gemeente om te vergroenen en emissievrij transport te regelen. Naast de kosten van het transformeren van een wagenpark komt de netcongestie daar dan nog bovenop.”

6 Veenendaal herkent de uitdaging. “Het net is vol. En de aanleg duurt jaren vanwege personeelstekort, procedures en dan moet het ook nog aangelegd en betaald worden. Lokale energiehubs voor opslag of gesloten systemen waar meerdere bedrijven op aangesloten zijn, vormen wellicht een oplossing maar, zoals Priscilla al aangeeft: die zijn niet eenvoudig te realiseren”, zegt hij. “Door de hoge prijzen wil iedereen wel van het gas af, zelfs de meest luie ondernemer doet nu aan verduurzaming. Maar qua energietransitie zullen we echt moeten kijken wat haalbaar is en wat niet.” Bedrijvenkring Zutphen ondersteunt het energiefonds van de gemeente Zutphen, dat de verduurzaming waar mogelijk gaat versnellen. “Daarnaast doen we de inkoop van energie gezamenlijk via parkmanagement, daar is nu veel meer interesse voor bij ondernemers.”

PRAGMATISCHER OVERHEID GEWENST

Ook binnen de DKW staat duurzaamheid in alle sectoren hoog op de agenda. “Uit eigen wil, vanuit regelgeving en vanwege toenemende maatschappelijke druk. Bedrijven beseffen dat het niet alleen gaat om een zo hoog mogelijke aandeelhouders- en medewerkerswaarde te

realiseren, maar ook om dit zo duurzaam mogelijk te doen. De energiecrisis versnelt dit proces”, aldus Dirksen. Binnen het Deventer Economisch Perspectief, waar ook de DKW bij betrokken is, vindt onderzoek plaats naar smart energy hubs. Kijkend naar de toekomst voorziet Dirksen dat de transitie naar duurzaamheid een dominante rol blijft spelen, specifiek de energietransitie. De arbeidsmarkt blijft een zorg. “Berekeningen rond mensen die komende jaren het arbeidsproces verlaten afgezet tegen de instroom laten echter zien dat dit geen conjunctureel maar een structureel probleem is. Daarom mikken bedrijven op innovatie, meer automatiseren en waar heb ik mensen voor nodig om onderscheidend vermogen te creëren.”

Waar alle bedrijvenkringen sterk inzetten op samenwerking tussen de leden, klinkt

ook de roep om een pragmatischer overheid. “Compliance kost bijvoorbeeld heel veel extra handjes. Je kunt je afvragen of het zin heeft dat zo veel mensen controleren wat een ander ook al gecontroleerd heeft”, zegt Trip. “Ondernemers zien kansen, gaan aan de slag. We hebben de overheid nodig, de samenwerking is ook beter dan voorheen, maar het gaat nog traag. Veenendaal ziet bureaucratie eveneens als een dreiging. “Regeldruk en lastendruk nemen niet af, maar toe zo lijkt het. Het zou fijn zijn als meer ambtenaren eigenaarschap van een probleem op zich nemen en dit niet doorschuiven of in de lucht laten hangen.” Desondanks zijn alle drie de voorzitters positief gestemd en hebben ze fiducia in de innovatiekracht en het ondernemerschap van hun leden. “We moeten vooral naar kansen blijven kijken, niet in problemen denken.”

Volgens Marco Dirksen, voorzitter van de Deventer Kring van Werkgevers, heeft elk bedrijf zo zijn uitdagingen: “In het mkb zie ik dan ook meer reorganisaties aankomen.”

Robbert Veenendaal, voorzitter van de Bedrijvenkring Zutphen:
"Als je veel concurrentie hebt en een computer berekent
hogere prijzen niet door, heb jij een probleem!"

